

גוט שבת GutSábész

19. évfolyam 32. szám • Ára: 330 HUF • ב"ה

KIADJA: CHABAD-LUBAVICS ZSIDÓ NEVELÉSI ÉS OKTATÁSI EGYESÜLET

Gyertyagyújtás Budapesten: 19:52 • ט"ז אייר תשע"ז • 2017. 5. 12. • פרשת אמור • Szombat kimenetele: 21:07

Adolf Eichmann és a második esély

Adolf Eichmann valamikor élet és halál ura volt – de leginkább a halálé. 1944-ben mindössze 5 hét alatt, példátlan hatékonysággal küldte a pusztulásba a magyarországi zsidóság szinte teljes egészét. Azonban a 2. világháború vége és Hitler bukása után a megtorlástól rettegő Eichmann arra kényszerült, hogy hamis papírokkal bujkáljon. Miután sikeresen megszabadult a hadifogságból, favágóként, majd egy csirkefarm dolgozójaként bujkált Németországban. Amikor úgy érezte, szorul körülötte a hurok, a náci jó bevált útvonalán, Olaszországban keresztül menekült Dél-Amerikába egy katolikus pap segítségével. Úticélja Argentína volt, itt csatlakozott hozzá a felesége és három fia.

Eichmann nyomára a véletlen vezette a náciadásokat:

fia, Karl történetesen egy holokauszt-túlélő lányának kezdett el udvarolni. Az édesapa, amikor rájött, ki lehet a fiú valójában, értesítette a nürnbergi bíróságot. Ezzel párhuzamosan a leghíresebb náciadász, Shimon Wiesenthal egy gyászjelentés segítségével bukkant az Eichmann család nyomára. Isser Herrel, a Moszad vezetője azonnal lecsapott a lehetőségre. Harminc ügynököt állított rá az ügyre – sokan közülük maguk is a Holokauszt túlélői voltak.

Az izraeli kormány döntése hamar megszületett: Eichmann – személyazonosságának igazolása után – el kell fogni, kicsempészni a náciakat előszere-ttel befogadó Argentínából és Izraelben bíróság elé állítani. Az alaposan előkészített ter-vet végül 1960. május 11-én haj-

tották végre. A hazafelé tartó Eichmann a sötét utcán egy autóbába tuskolták, egy biztonságos házba vitték, ahol hamarosan beismerte, ki is ő valójában. Innen elkábítva szállították tovább Izraelbe, ahol bíróság elé állították, kötél általi halálra ítélték és kivégezték.

1960. május 11. a zsidó naptár szerinti ijar hó 14-re esett. Ez a nap *Peszách Séni*, a második Peszách néven ismert. Ezt a napot az Örökkévaló azért adta a zsidó népnek, hogy azok, akik nem tudtak Peszáchkor áldozatot bemutatni a Szentélyben, mert tisztátalanok voltak, megtehessek. Peszách Séni azt tanítja nekünk, hogy mindig van második esély kijavítani a hibáinkat vagy pótolni a mulasztásunkat. Éppen úgy, ahogy volt második esély elfogni Adolf Eichmann-t.

1% a rászorulóért

Közeledik az adóbevallás ideje. Ne hagyja elveszni 2x1%-át, ajánlja fel szervezeteinknek! Az EMIH 2017-ben is rászoruló honfitársainkat segíti a felajánlásokból. Figyelem! Változik a felajánlás rendszere!

Tájékozódjon a részletekről:

www.cedek.hu/2017-egyszazalek/

Újra jön a Mega Barhesz Akadémia

A tavalyi nagy siker után idén újra megrendezzük a szabad-téri Barhesz Akadémiát: május 14-én vasárnap új helyszínen, a Szent István parkban sütünk együtt. Tradicionális barheszkészítéssel és kóstolással várunk mindenkit!

Mikor, hol: május 14. 13.00 óra;

Szent István Park

Jelentkezés és részletes

információ: posta@zsido.com

Regisztrálj a Judaizmus Gyorstalpalóra!

Szeretnél jobban megismerkedni a zsidó hagyományokkal és átfogó képet kapni a zsidó történelemről, vallásról? Két hét alatt elsajátítanád a héber olvasás alapjait? Bekapcsolódnád a zsidó közösségi élet vérkeringésébe? A ZSTSZ – Judaizmus Gyorstalpaló nyári szemeszterén a helyed! A kétéhetes program minden napján más-más témával ismerkedhetsz meg mélyrehatóan, jó társaságban, tabuk nélkül.

Időpont:

2017. augusztus 13-25.

Helyszín: Keren Or Központ,

1052. Bp., Károly krt. 20.

Jelentkezés:

posta@zsido.com,

268-01-83

Eichmann tárgyalása Izraelben, kötél általi halálra ítélték és kivégezték.

Hetiszakasz

Izrael ünnepei

Szakaszunk – *Emor* (3Mózes 21:1-24:23.) – a kohániták „szolgálati szabályzatát” írja elő, részletezi, kik azok a kohániták, akik a szolgálatot teljesítik és milyen testi hibák által válnak erre alkalmatlanná. Ehhez kapcsolódóan az áldozati rend bizonyos elemeit szabályozza az Írás; meghatározza mitől válik alkalmatlanná egy állat áldozat-

ként történő felhasználásra. Végezetül a szakasz Izrael ünnepeit sorolja fel, elsőként a szombatot – ami a legfontosabb ünnep – majd Peszachtól kezdve Szukkotig a többi ünnepet és azok főbb jellemzőit ismerteti. A fejezet – egy megtörtént, sajnálatos eset kapcsán – az istenkáromlás büntetésének leírásával fejeződik be.

Zsidó híradó

Országos szinten is jól teljesítenek a Bét Menáchem diákjai

Egy évvel ezelőtt, 2016. májusában tizennegyedik alkalommal végezték el az Országos kompetenciamérést (OKÉV). A felmérés célja a tanulók szövegértési képességének és matematikai eszköztudásának felmérése mellett a pedagógiai mérés-értékelés módszereinek terjesztése, valamint az iskolák és fenntartók számára a helyi szintű értékeléshez szükséges adatok biztosítása.

Az OKÉV során a 6., 8. és 10. évfolyamon tanulókat mérik fel az ország összes iskolájában. Az iskolások egy időben ugyanazt a tesztet írják meg, így a felmérés lehetőséget ad az iskolák összehasonlítására is. Az eredményeket számos szempont szerint elemzik, így pl. területi eloszlás, iskolatípus vagy a diák

szüleinek végzettsége szerint is.

A Bét Menáchem Általános Iskolában tavaly 6. és 8. osztályosok is részt vettek a felmérésben. Ez alapján az iskola diákjai az országos átlagnál jobban teljesítettek. „Matematikából mindenki a 4-6. szintű (64-92%), szövegértésből 4-5. szintű (64-78%) eredményt ért el.” – tudtuk meg Farkas Krisztina igazgatóhelyettestől. „A korábbi felmérések hasonlóan jó eredményt hoztak, két évvel ezelőtt is országos átlagon felül produkáltak diákjaink. Matematikából 4-6. szinten (62-82%), szövegértésből 4-7. szinten (62-89%) teljesítettek. Reméljük, hogy az idén május 24-én is hasonló eredményekkel végeznek tanulóink.”

Szent napok

Hetiszakaszunk, az *Emor*, a párása egy teljes fejezetét a zsidó év ünnepei bemutatásának szenteli. Bár a Tórában máshol is találkozhatunk az ünnepek leírásával, eheti szakaszunk megközelítése különleges.

A Tóra, Mózes második könyvének 24. fejezete és Mózes harmadik könyvének 25. fejezete között, tulajdonképpen egy kitérőt tesz. Ezen kitérő, arról szól, hogyan érvel Mózes mellett, hogy az embereknek szükségük van Isten közelségére. Mert nemcsak a Szináj hegy tetején akarnak vele találkozni, hanem a táboruk közepén is. Nemcsak, mint birodalmakat megdöntő és tengert kettéválasztó erővel, hanem mint az életükben folyamatosan jelenlevő fénnel.

Ezért adta feladatul Isten a zsidóknak a Szentély megépítését és az ott rendszeresített szolgálatot.

Ezért van az, hogy Mózes második és ötödik könyvétől eltérően, hetiszakaszunk az ünnepeknek nem a társadalomformáló, szociális dimenziójával foglalkozik, hanem a spiritualitással, az emberi és isteni találkozásával. És ezért találkozunk

ezen fejezetben minden eddiginél többször, a *moéd* (מועד, *ünnepnep*) szóval.

A *moed* nem csak az ünnepnepot jelöli a Bibliában, de ugyanez a héber szó fedti a „Találkozás sátra” kifejezést is. Ha a Találkozás Sátra volt az a hely, ahol az emberek Istennel találkozhattak, akkor ugyanez igaz kell legyen a szó másik jelentésére is. *Moédkor*, azaz *ünnepnepokon* találkozhatunk Istennel.

Igaz, spirituális lények vagyunk, de fizikaiak is. Nem tudunk a nap minden percében lelkileg és szellemileg is olyan emelkedett szinten lenni, hogy megvalósítsuk az Istenhez való közelség érzését. Felgyorsult hétköznapiaink során ez rendkívül nehéz. Isten fizikai világot teremtett körénk, s az általa diktált kihívásoknak meg kell felelnünk. Ám Isten ezért választotta el a szombatot a hétköznapioktól és ezért jelölt ki számunkra ünnepnepokat, hogy a hét hetedik napján, és az év ünnepnepjain legyen időnk észrevenni, s élvezni szerető közelségét.

Kovács Kristóf rabbinövendék
cikke Jonathan Sacks rabbi
írása nyomán

Imaidők a következő hétre:

Talmud Egylet – Sász Chevra Zsinagóga (VI., Vasvári Pál u. 5.)

Vasárnap-péntek: 8:00: Reggeli ima

Vasárnap-csüörtörtök: 20:00: Délutáni-esti ima (a Keren Or-ban)

Péntek: 18:30: **Mi az élet végső célja?** (Oberlander Báruch előadása);

19:30: *Minchá* délutáni ima, *Kábálát Sábát*, majd *Kidus* és vacsora

Szombat: 8:45: Hetiszakasz-tanulás, 9:15: Reggeli ima, majd *Kidus*;

19:45: Délutáni ima, majd *szeudá slisit*

Óbudai Zsinagóga (III., Lajos utca 163.)

Vasárnap és állami munkaszüneti napok: 10:00: Reggeli ima

Hétfő-péntek (munkanapokon): 6:30: Reggeli ima

Péntek: 19:00: Tanulás, 19:30: *Kábálát Sábát*, majd *Kidus*

Szombat: 9:15: Hetiszakasz a kabbala tükrében

10:00: Reggeli ima, majd *Kidus*

Velem és a Rebbével történt

A Rebbe, aki veszélybe sodorta a haszidjait

Montreálban nevelkedtem és tanultam, majd röviddel a bár micvám után New Yorkba mentem tanulni a Yeshiva Torah Vodaas School nevű intézménybe. Akkoriban az volt a világ egyik legnagyobb jesivája, a legnagyobb Észak-Amerikában a maga több mint 2000 tanulóival, Williamsburgben, Brooklynban, ami nagyon különbözött Montreáltól. Két évig maradtam a Torah Vodaasban, majd egy Chábád jesivában folytattam a tanulmányaimat. Még a Torah Vodaas-ban hallottam egy fantasztikus történetet a Friediker Rebbéről, az előző rebbéről, Jozséf Jichák Schneerson rabbiról.

A jesivában éppen az intézet korábbi vezetőjének, Shlomo Hyman rabbinak tartottuk a jorcájtját, amin rendszerint csaknem az egész jesiva diáksága részt vett. Abban az évben az emlékbeszédet egy bronxi rabi, Shmuel Kuselewitz tartotta. Így kezdte beszédét: „A Talmud tanítja: A Tórát csak az tudja megőrizni, aki az életét is hajlandó odaadni érte. Ez azt jelenti, hogy a Tóra csak akkor tud fennmaradni, ha kész vagy meghalni érte.” Majd így folytatta: „Most elmesélek egy történetet egy olyan emberről, aki pontosan ez tette, méghozzá ebben az épületben, ahol ma összegyűltünk. A háború éveiben történt, akkoriban a Torah Vodaas nagy bajban volt. Az intézmény rengeteg pénzzel tartozott a banknak, s a bank be akarta hajtani a tartozást. Ám a jesiva nem tudott fizetni, így a bank a bíróságra ment, ahol az az ítélet született, hogyha nem tudunk határidőre fizetni, akkor bezárják az intézményt és elveszik tőlünk az épületet.

A jesiva pénzügyi vezetője, aki az adománygyűjtéssel, pénzszerzéssel foglalkozott, depressziós lett, Nagyon rosszul érintette a dolog, úgy érezte, hogy az ő lelkén fog száradni, ha bezárják a jesivát. Mindent

megpróbált, hogy valamiképpen orvosolja a bajt. Hirdetéseket adott fel újságoknak, de még ennek hatására is csak elenyésző összeg folyt be, mely nem volt elég a tartozás kifizetésére. És a határidő egyre csak közeledett.

Mayer Plotkin Montreálban él családjával, s az interjú is ott adta 2011 januárjában.

Majd az előző rebbe, Jozséf Jichák Schneerson irodájából ke-resték. A rebbe arra volt kíváncsi, hogy addig mennyi pénzt sikerült összegyűjteni a tartozás visszafizetésére. A Chábád is súlyos anyagi nehézségekkel küszködött azokban az időkben, a pénzügyi vezető tudta ezt, így nem is várt semmiféle segítséget a részükről. Azt gondolta magában: „A Rebbe maga is anyagi nehézségekkel küszködik, akkor hogy tudna segíteni nekem?” Ám egy nap egy Chábád haszid sétált be az irodájába, egy borítékkal a kezében, és azt mondta: „Ez a Rebbétől van.” A Torah Vodaas embere meg sem tudott szólalni, teljesen lefagyott. Majd így folytatta a haszid: „A Rebbe azt kérte, hogy mielőtt odaadom ezt a borítékot, mondjak el néhány dolgot. Mikor a Rebbe Oroszországban volt, a világ legerősebb országával kellett harcolnia, hogy a Tóra fénye tovább ragyogjon. A világ legnagyobb zsarnoka, Sztálin haragja fenyegette, de ő mit sem

törődött vele. Bárkinek is volt szüksége segítségre, azt sosem tagadta meg. Nem nézte, hogy az illető chábádnik-e vagy sem, segített. Bármilyen segítséget is kértek tőle a Tóra megóvása érdekében – mikve, kóser hentes, oktatók – ő azt mindig igyeke-

amit a Rebbe felépített, veszélyben van.”

Míg Shmuel Kuselewitz rabbi elbeszélte ezt a történetet, mindenki kivétel nélkül tátott szájjal hallgatta az egész teremben. Majd egyszer csak azt kiáltották: „Azok őrzik meg a Tórát, akik készek az életüket adni érte! A Rebbe ezt tette!”

Ez a valódi önfeláldozás története, s többek között ez a történet volt az oka annak, hogy lubavicsi jesivába mentem később tanulni. Láttam, hogy a Rebbe követői is ugyanazt az önfeláldozást és elkötelezettséget tanúsítják, s ez nagyon inspirálóan hatott rám. Szerettem volna közéjük tartozni, s része lenni a mozgalomnak. A mozgalomnak, mely olyan elhivatott a Tóra, s minden egyes zsidó iránt.

Mayer Plotkin

Készült a lubavicsi Rebbe életét feldolgozó archívum videóinterjúja alapján.

Az archívum magyar nyelvű változata itt érhető el:

www.youtube.com/alubavicsirebbe

Napi bölcsesség

Hass a környezetedre!

Ha egész nap magadra gondolsz, biztos kétségbe esel. Gondolkozz egy órát minden nap azon, hogy mivel tudnál valaki másnak a segítségére lenni. Az önelégültség szorongást okoz. Az egészséges embernek hatnia kell a környezetére, felemelven a többieket, hogy több legyen a fény. A kétségbeesés olcsó kibúvó az ember számára, hogy elmeneküljön életcéljának beteljesítése elől. Az életcél megléte a legjobb módja a kétségbeesés elkerülésének.

Tzvi Freeman a lubavicsi Rebbe tanításai alapján

Kóser konyha Zátáros zsömlé

párve, tojásmentes

A zátár magyarul izsóp elterjedt gyógy- és fűszernövény. Ez a növény képezi a szintén zátárnak nevezett közel-keleti fűszerkeverék alapját. A zátár jellegzetes íze és illata sok izraeli ételben visszaköszön. Ezúttal zsömlébe gyúrva használjuk.

1 élesztő
1 kk. cukor
2 pohár langyos víz
1 kg teljes kiőrlésű liszt
2 kk. só
½ pohár zátár
Szezámag a szóráshoz

Az élesztőt egy pohár vízbe morzsoljuk, hozzáadjuk a cukrot és néhány percig állni hagyjuk. A lisztet tálba szitáljuk, hozzáadjuk a többi hozzávalót, végül az élesztős keveréket. Lisztes, vagy olajos kézzel a kezdetben kissé ragacos tésztát egyenmő, rugalmas tésztává gyúrjuk. Meleg helyen, letakarva mintegy egy órán át kelesztjük, majd 15 gombócot formálunk belőle. Ezeket sütőpapírral bélelt sütőlapra tesszük, tetejüket megszórjuk szezámmaggal, és további fél óra kelesztés után, 180 fokos sütőben 18-20 perc alatt készre sütjük.

Ha szeretnénk megduplázni az adagot, ne felejtünk el a gombócok formázása előtt chálát venni a tésztából.

Betiltották Belgium egy részében a kóser vágást

A vallon parlament múlt pénteki döntése alapján mostantól tilos lesz az állatok kóser vágása. A képviselők ugyanis úgy határoztak, hogy kizárólag kábítás után szabad a jövőben végezni az állatokkal.

A szavazást eredetileg április 18-án tarották volna, azonban Avraham Gigi belga rabbi kérésére a zsidóság időt nyert az álláspontja kifejtésére – ám úgy tűnik, hiába. A döntés után Gigi rabbi a médianak azt mondta, a témában vezető szakértőkkel egyeztetett, akik megerősítették: az előírt módszer sokkal nagyobb szenvedést okoz az állat számára, mintha a kóser vágás szabályai alapján dolgoznának.

„A kóser vágás bizonyítottan az egyik legkevésbé fájdalmas módszer. Ráadásul, akik jelen vannak az altatás, lelövés

vagy az áramütés során, maguk is láthatják ahogy az állatok kínjukban hosszan gyötrődnek halálukig. A kóser módszer szerinti vágáskor az állatok bizonyítottan

tan másodpercek alatt meghalnak” – hangsúlyozta a rabbi.

Áprilisban Belgium északi régiójában, Flandriában is a kóser vágás betiltása mellett döntöttek a terület parlamentjének képviselői, amikor arra hivatkoztak: az állatvédők szerint a kóser vágás nem jelent elég „humánus” megoldást.

Gigi rabbi szerint a vallon döntéshozók nem törődtek az ésszerű magyarázatokkal, eltö-

kéltek voltak a kérdést illetően. A rabbinátus ugyanakkor nem adja fel a szabad vallásgyakorlatért folytatott harcot. „Elszántan fogunk harcolni az új törvény ellen, és minden lehetséges jogi lépést megteszünk” – fogalmazott a rabbi.

A tiltó határozat kihirdetését követően az Európai Rabbinik Konferenciájának elnöke, Pinchas Goldschmidt rabbi is felháborodásának adott hangot. „A legsötétebb korszakokban a zsidók életükkel fizettek, hogy kóser ételeket ehessenek. Még csak hetven év telt el a Harmadik Birodalom óta, amikor a legnagyobb képmutatás mellett betiltották a kóser vágást „humánus” okokból – miközben hidegvérrel gyilkoltak meg több millió zsidót és rombolták le egész Európát” – hangsúlyozta Goldschmidt rabbi.

Ómerszámlálás okostelefonnal

Peszách második estéjétől fogva sávuotig, hét héten át számolunk estéről estére az ómert. Lehetőleg az est beálltakor számolunk, de pótolhatjuk a következő naplemente előtt. Ha elmaradt, a továbbiakban áldásmondás nélkül kell számolnunk.

A Chabad.org applikációfejlesztéssel foglalkozó csapata újszerű utat talált e micva megkönnyítésére. A héber és angol nyelven elérhető program személyre szabható, napi emlékeztetőt és az éppen elmondandó szöveget küldi el a felhasználóknak. Hozzátartozik Tzvi Freeman

rabbi napi meditációja a napoknak megfelelő, kabalisztikus-misztikus tanításokkal, és a Chabad.org témához kapcsolódó írásai is elérhetőek rajta keresztül. A héber nyelvvél még csak ismerkedő felhasználók segítőprogramra támaszkodhatnak, mely a szöveg szavait a felolvasás sebességéhez igazodva szóról szóra haladva világítja meg.

Dov Dukes vezető fejlesztő elmondta: a technológiája alapját a Chabad.org „Torah Trainer”-je adta, melyen mára mind az 54 tórai hetiszakaszmegtalálható háttárakkal, illetve a megfelelő áldásokkal. Az

„Omer counter” csatlakozik a nemzetközi Chabad.org csapat által kifejlesztett, ingyenesen letölthető applikációk sorához, melyek mind a zsidó tudást és bölcsességet hozzák közel a felhasználókhoz.

Meir Simcha Kogan rabbi, a Chabad.org vezérigazgatója elmondta: „A zsidó közönségnek szánt applikációk fejlesztési lehetőségei szinte végtelenek, és elhatároztuk, hogy beteljesítjük bőkezű partnereink álmát, a lehető legjobb technikákat és legmagasabb színvonalat állítjuk a zsidó öntudat és vallásgyakorlat megerősítésének szolgálatába.”

Gut Sábesz – megjelenik hetente

Kiadja a Chabad-Lubavics – Zsidó Nevelési és Oktatási Egyesület / Published weekly by Chabad-Lubavitch – The Jewish Heritage Center of Hungary
1052 Budapest, Károly körút 20.

Telefon: +36-1-268-0183
www.zsido.com / info@zsido.com
Felelős kiadó: **Oberlander Báruch rabbi**
Főszerkesztő: **Steiner Zsófia**
A kiadvány szent szövegek részleteit és magyarázatait tartalmazza. Kérjük ne dobja el!

Munkatársak: **Golubovics Martina,**
Dénes Anna, Kovács Kristóf
Nyomdai előkészítés: **Juhász Valéria**
ISSN 1416-4604

